

Evangeliiemannen.

(Der Evangelimann).

Musikaliskt skådespel i 2 akter.

Text och musik af *Wilhelm Kienzl*.

Då verket torde vara så godt som okänt för en större del af publiken, lämnas här en kort resumé af innehållet.

I akten. Klosterplatsen vid S:t Othmar. I fonden, till höger kyrkan, till venster klostret. Till venster om torget klostervårdshuset, till höger en kägelbana. Medan ett *Salve Regina* tonar från kyrkan komma Martha och Mathias under kärligt samtal långsamt öfver torget. Bland den från kyrkan samtidigt utströmmande menigheten, är äfven Mathias broder Johannes, som, då han ser de båda unga tillsammans ej kan afhålla sig från att i smyg hota dem med handen, och begagnar tillfället när klosterdomaren Engel, Marthas förmyndare, meddelar honom hans befordran till öfverlärare, att uppmärksamgöra Engel på Marthas och Mathias synbara kärleksförhållande. Uppretad ställer Engel de båda unga till ansvar för deras uppförande. Deras öppna erkännande af sin kärlek stegrar än ytterligare Engels vrede, så att han omedelbart afskedar Mathias från dennes aktuarietjänst vid klostret. Sedan de båda aflägsnat sig, smyger nu Johannes till den tröstlös kvarblifna Martha och gör henne sin kärleksförklaring, som hon först allvarligt, sedan med afsky tillbakavisar. Han svär att ej lämna detta hennes

afslag ohämnadt. Det börjar lida mot aftonen och torget fylles snart åter af ortsbefolkningen, som samlas här för att fördrifva kvällen med skämt och glam. Bland dessa kommer också Mathias, som då han där finner Magdalena, oförmärkt ber henne söka för-må Martha att senare möta honom vid kägelbanan, för att få säga henne farväl, då han redan följande morgon tidigt nödgas lämna orten. Deras samtal uppsnappas emellertid af Johannes, som hela tiden hållit sig i närheten. På det öfverenskomna klockslaget infinner han sig också vid mötesplatsen, där han gömmer sig bakom kägelbanan. Vid Marthas och Mathias ömsesidiga försäkringar att förbli hvarandra trogna, hvad som än må möta, öfvervåldigas Johannes så af sin lidelse och afund mot brodern, att han svär de bådas undergång, skall det så drabba äfven honom själf. Han sticker eld på kägelbanan. Upp-tagna endast af hvarandra, lägga de ej märke till hvad som föregår bakom dem, förrän nattvaktens rop och till-skyndande människor väcka deras uppmärksamhet. Mathias skyndar till för att deltaga i släckningen, men råkar därvid rakt i armarna på ord-ningsmakten, som af hans brådska och sinnesrörelse misstänker honom för att ha anlagt elden, särskildt, då nu äf-

ven Eugel kommer till, och i sin oförnuftiga vrede mot sin myndlings älskare framkastar, att denne skulle gjort det af hämd mot honom. Martha söker förgäves bedyra Mathias oskuld. Utan hänsyn till hennes böner och förklaring öfver deras därvaro fångslas och bortföres den förmente brottslingen för att sona sin gärning.

II akten. (30 år senare). Gård, bildad af de omgifvande husens fränsida. I midten ett träd, där bredvid en brunn. Magdalena kommer ut från en af byggnaderna. Hon sköter om hushället för den efter flerårigt kringflackande hit återvändande sjuke Johannes, af hvars hela uppförande och då han ofta ångestfullt framsuckar brodern Mathias namn, hon anar något förskräckligt. Med vemod påminner hon sig flydda ungdomsdagar. Hon sätter sig med sin sticksöm på bänken under trädet och följer med synbart nöje barnens på gården lekar till en positiyspelares musik. Då kommer dit en evangeliesman, d. v. s. en man som mot almosor föredrar stycken ur bibeln. Magdalena afbryter barnens lek för att lyssna till honom. Evangeliesmannen är ingen annan än den till oigenkännlighet åldrade Mathias. Han framsjunger ett stycke ur bibeln som han sedan låter barnen upprepa, hvari slutligen också Magdalena deltar. Då hon sedan på främlingens begäran räcker honom en dryck vatten, igenkänner hon Mathias. Djupt gripande berättar han nu henne allt hvad han lidit. För hvad honom i tiden orättvist tillvitats har han utstått tjugu års fängelse. Han har hört att Martha i hopplös förviflan sökt och funnit döden i Donau. Men trots att hans lidande varit oskyldigt, har det ej befriat honom från den skugga af brott som häftar vid honom. Ingenstädes har man gifvit honom arbete, endast almosor. På så sätt har

han sist och slutligen blifvit evangeliesmannen. Efter att ha undfågnat honom med mat och dryck uppmåna, Magdalena honom att snart återkomma, då hans heliga sånger helt visst skola styrka och trösta en inne i huset liggande svårt sjuk.

Scenförändring. Ett boningsrum. På en bädd ligger Johannes i dödlik dväla. Då han vaknar upp börjar han gråla om guds tillvaro, som han ej kan tro på. Denne mycket om ordade gud kan ej finnas. „Hvad har han väl gjort för mig? Hvar finnes denne allbarmhärte, som de kalla honom? Har han väl visat något förbarmande med min nöd?” Och likväl, hvad är väl det kroppsliga lidandet mot de kval som sönderslita hans själ. Det är skuldmedvetandet som gnager hans hjärta, samvetets röst som ej lämnar honom någon ro för allt det onda han tillfogat brodern. Han kan ju inte förråda sig själf. Nej, hans gärning måste förbli en hemlighet som han skall taga med sig i sin graf. I vild förtviflan hädar han gud, hvars tillvaro han förnekar. Då höres från gården därnere evangeliesmannens stämma: — „Herre förbarma dig öfver mig för din stora barmhärteighets skull!” Johannes gripes af röstens högtidligt allvarliga uttryck och befaller Magdalena att låta sångaren komma in till honom. Hon tvekar af fruktan att återsammanträffandet bröderna emellan skall medföra blott ondt. Men den döende fordrar att bli åttlydd. Han vill bikta sig inför denne man. Strax i början af den sjukes berättelse igenkänner Mathias brodern, men förmår sig dock — efter en hård inre strid — att förlåta den döende. Utifrån höras barnaröster upprepa evangeliesmannens sång, och under dennes och Magdalenas gemensamma bön, sluta sig Johannes ögon för alltid.

